

§ 19

Motion om extern granskning för att utreda effekterna av krav på generella effektiviseringar

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2020/275

Beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Ärendet

Förvaltningen anmälde ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 2020-05-06, dnr 1.6.1-2984/2020.

Kommunstyrelsen har remitterat ”Motion om extern granskning för att utreda effekterna av krav på generella effektiviseringar” från Clara Lindblom m fl (V) till utbildningsnämnden för yttrande. I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar om en stadsövergripande extern utvärdering av stadens process kring generella effektiviseringar i budgetarbetet, från val av metod och bedömd besparingspotential till uppföljning av resultatet och utvärdering av konsekvenserna.

Förvaltningen konstaterar att prioriteringar mellan utgiftsområden är en naturlig del av en politiskt styrd verksamhet. Effektiviseringsbehov styrs av faktorer som elevvolym, schablonökningar, skolpengens andel av den totala schablonen samt den enskilda skolans ekonomi över en längre tid. En eventuell utvärdering av effekten av generella effektiviseringar skulle i utbildningsnämndens fall behöva ta hänsyn till alla dessa faktorer. Förvaltningens samlade bedömning är att staden i dag har ett antal verktyg för planering och uppföljning av verksamheten, som utgör tillräckliga underlag för politiska prioriteringar av resurser. Mot bakgrund av detta avstyrker förvaltningen motionens förslag.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för ekonomi och styrning i samarbete med förskoleavdelningen, grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen, avdelningen för lärande och elevhälsa, avdelningen för utveckling och samordning, samt avdelningen för personal och kompetensförsörjning.

Ärendet har behandlats i samverkan med de fackliga organisationerna den 19 maj 2020. Ärendet har även behandlats vid funktionshinderrådets sammanträde den 13 maj 2020.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande:

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkanden

Ordföranden yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Tina Kratz (V) lade fram ett eget förslag enligt följande och yrkade bifall för detta.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra

Vi håller med förvaltningen om att det är många faktorer i given budget och i övrigt som påverkar förvaltningens möjlighet att bedriva en god och kvalitativ verksamhet.

Faktorer som elevvolym, schablonökningar, skolpengens andel av den totala schablonen samt den enskilda skolans ekonomi över en längre tid påverkar naturligtvis varje verksamhets budget, men de generella effektiviseringarna är ju ytterligare en faktor som minskar verksamheternas resurser. Till skillnad från förvaltningen anser vi att effekterna av just generella effektiviseringar behöver ses över. När de återkommer slentrianmässigt varje år finns anledning att utreda rimligheten i att effektivisera, eller med andra ord skära ned på resurserna till utbildningsnämndens verksamheter. Verksamheter som till stor del handlar om personalkrävande undervisning och omsorg är inte alltid möjliga att effektivisera.

I underlag för budget, som har beslutats vid föregående nämnd, beskriver förvaltningen vilka behov som finns inom de olika verksamhetsområdena. Om det där skulle framgå att det finns möjlighet till effektiviseringar genom nya arbetssätt, digitalisering, minskade behov eller liknande så bör budgeten justeras i enlighet med detta. Men detta skulle då inte handla om generella effektiviseringar.

Generella effektiviseringar läggs på i budget utan att det har uppkommit förändringar som motiverar en minskad budget, därför anser vi att det finns ett behov av att se över vilken effekt detta verktyg har på stadens verksamheter. Någonstans inom stadsdelens verksamheter kommer nedskärningar behöva göras för att nå en budget i balans, det är inte oväsentligt var dessa nedskärningar görs och hur det påverkar verksamheterna.

Beslutsgång

Ordföranden ställde yrkandena mot varandra och förklarade sig finna att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservation

Tina Kratz (V) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag:

Särskilt uttalande

Kadir Kasirga (S) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Motionärerna lyfter en viktig frågeställning. Det är uppenbart att stora generella effektiviseringskrav emellanåt använts av politiker som velat spara på välfärdsverksamheter utan att ta ansvaret för besparingarna. Det finns flera exempel från stadens budget där stora effektiviseringskrav innebär kraftiga sparkrav i olika verksamheter.

Därför är det välkommet att frågan belyses och utvärderas. På samma sätt som det finns stora effektiviseringskrav som i praktiken är dolda sparkrav finns det också en rimlig diskussion hur effektivitetsvinster som uppstår i välfärden ska hanteras. Effektiviseringsvinster finns att göra i de allra flesta verksamheter. Det torde ligga i allas intresse att vilja göra en uppgift bättre med mindre insats av eget arbete eller andra resurser.

När effektivitetsvinster uppstår i en del av stadens verksamheter ställs beslutsfattare inför vägvalet om det är den verksamheten som ska få behålla värdet av effektiviseringen eller om den ska omfördelas till andra verksamhetsområden där det eventuellt finns större behov. Det är ingen enkel fråga och givet att grunden för stadens ekonomiska styrning är att ge verksamheterna ett utrymme att själv fatta beslut låter det sig inte heller göras att i detalj säga vad som ska sparas bort eller inte. Den tiden när kommunfullmäktige beslutade om enstaka tjänster eller inköp är förbi och det är i grunden bra med en mer tillitsbaserad styrning.

Det finns med andra ord inte en självklar sanning i detta och det finns mot varandra stående intressen. Desto större skäl är det därför att utvärdera systemet med att tillgodoräkna sig generella effektivitetsvinster i budgetprocessen.